

DE KONINKLIJKE DEURWAARDER MISPELBOLLE
SLECHT ONTHAALD BIJ DE HEREN VAN BRUGGE
1571

De grote Allerheiligenvloed van 1570 had op de Vlaamse zee kust enorme schade aangericht. Zoals na de vloed van 1530 nam nu ook de centrale regering de leiding in handen om de herstelling van de dijken en strekdammen in en rond Oostende te bespoedigen. Een koninklijk octrooi van 19 november 1571 regelde uitvoerig de verdeling van de lasten die de dijkwerken voor de parochies en wateringen in het Brugse Vrije moesten meebrengen. Het Cartularium van Oostende (f. 175) geeft hiervan, naast de volledige tekst van het octrooi, een duidelijk regest dat we hier laten volgen.

Dijkgeld voor de stad Oostende

« Octroy omme up te brynghen de costen ende schaden byder inundatie gheschiet Alderheleghendaghe in 't jaer 1570 ande stede van Oosthende, danof de estimatie was bedraghende dertich duysent guldenen ;

by welcken octroye de Majesteit ghetaxeert heeft t'zynen laste zes duysent guldenen ;

ten laste van derzelver stede up 't incommen van diere ende den poorters ende inwonende, metgaders deghone renten hebbende bezet up 't lichame derzelver stede, ghelycke zesduysent guldenen ;

ende de reste, bedraghende *dertich duysent guldenen*, upde navolghende wateringen ende prochien, te wetene :

's heer Woutermans ambocht,

de wateringhe van oost over de Ware, met huere appendanten ;

Camerlynx ambocht,

die van Ghistel ambocht, wesende de waterynghe west over de Ware,

die van Zevécote houck, van Vincx ambocht, wesende de waterynghe van Blanckenberghe,

die vander waterynghe van Vlaedslo ambocht,

die vander waterynghe van Eyesluys,

die van groot Reyghersvliete met Grevenynghe ;

voorts up de thienden, muelenen ende visscherien gheleghen binnen alle de voorscreven ambochten ende wateringhen ;

voorts upde prochien van Erneghem, Ichteghem, Aertrycke ende Couckelaere, metgaders Bovekercke, Werckene, Cortemarcke, ende Hantsaem ;

in daten xix. novembris xv. c. lxxj.

Dit koninklijk octrooi van 30.000 gulden viel in het Brugse Vrije binnen over de hoofden heen van de hoogmogende

magistraat van het Vierde Lid van de Staten van Vlaanderen. Toen de koninklijke deurwaarder Mispelbolle in het Landshuis op de Burg verscheen om er dit octrooi officieel te publiceren staken de burgemeester en schepenen hun ongenoe- gen niet onder stoelen en banken. Deurwaarder Mispelbolle, de « stok houdend » van Zijne Majesteit, volbracht formeel en koelbloedig, punt voor punt, zijn opdracht in een atmosfeer van ingehouden verzet. Hij stelde een proces-verbaal op dat hij heeft vastgespeld op de brief van zijn octrooi. De tekst ervan volgt hier in samenvatting.

De « opene lettren van octroye », zo begint de deurwaarder, waren mij toegezonden « vanweghen bailliu, burchmeesters ende scepenen der stede van Oosthende » en de publicatie ervan ging ik in Brugge uitvoeren « t'huerliedder neersteghen verzoucke ». Bijgevolg « hebbe ic, Cornelis Mispelbolle, duerwaerdre van wapen extraordinaire der Coninclicke Majesteit, vander residentie der stadt van Brugge, my upden zaterdach 22 decembre 1571 getransporteert tot binden schepenuuse vanden lande vanden Vryen, 't college [van burgemeesters en schepenen] vergadert zynde ».

Ik toonde hun de octrooi-brief en las hem voor. Na deze « ostentie ende presentacie vander lecture hebbe ic de copie van diere aldaer ten buffette (op de griffie; bureau) overgheleyt ». De magistraten hebben zwijgend toegeluisterd, en onbewogen. Tot dan toe. Daarop « hebbe ic an mynheeren burchmeesters ende scepenen verzocht ende begheert licentie metgaders assistentie omme dezelve lettren te publiceren ende uutroupen inde vierschare vanden zelven huuse ». Hun antwoord was een kategorisch hoofdschudden... : neen.

De deurwaarder stoort zich niet aan dit refuus: ik ben overgestapt naar de vierschaar, zegt hij, « by virtute van myne opene lettren » om aldaer tot de publicatie over te gaan « de cricke (staf van zijn ambt) gerecht staende ».

Nadat « ic hadde beghinnen publiceren tzelve octroy, zo zyn aldaer (in de zaal der vierschaar) gecommen twee scepenen ende eenen pensionaris (secretaris) vanden zelven college, protesteerende van dezelve ontgonnen publicatie ende totte dien weerende dezelve cricke ».

Onze deurwaarder stoort zich niet aan dit onbeheerst gebaar van de magistraten. « Ic hebbe hemlieden ghezeyd (zo noteert hij in het rapport) dat ic dies nietjeghenstaende voortganck zoude doen metterzelve ontgonnen publicatie daer ic daertoe ghelast ende verzocht was als officier ende die-

naere van zynder majesteit, ende ic tooghde hemlieden myn matse (knots, fr. masse) ende stoc van wapen ».

Zodoende « volbracht ic de gheheele uutroupinghe van den octroye, hoghe ende overluudt, ten anhoorene vanden bystaenders, totten hende van diere ».

Stokhouder Mispelbolle had zijn taak in Brugge tot een goed einde gebracht. Nu mocht hij het octrooi gaan afkondigen naar het bevoorrechte Oostende, waar de toegekende 30.000 guldenen het dijkwerk zouden in gang brengen.

De publicatie te Oostende was gesteld op Kerstavond 1571. De deurwaarder las het octrooi « ter plaetse gecostumeert up tscepenhuus (gebodvenster van het stadhuis) naerdatt 't volck metter clocke ofte scelle vergadert was ». Aanwezig waren de baljuw met de staf in de hand en twee schepenen van de stad. De deurwaarder las « met zyn wapenstock in de handt » het octrooi voor, « vanden beghinne totten hende, hooghe ende overluudt ten anhooren vande bystaenders, het aldus publiceerende van woorde te woorde ».

Dit rapport van deurwaarder Mispelbolle werd, samen met de tekst van het octrooi, in het perkamenten *Preveliegebouck* van de stad Oostende overgeschreven. (E. Vlietinck, *Cartulaire d'Ostende*, 263-271 ; Antwerpen 1910).

Opmerkelijk in dit stuk is de plaats van de staf in het formalisme van de afkondiging van een koninklijk octrooi: zowel te Brugge als te Oostende legt de deurwaarder de nadruk op de formaliteit van het opsteken van de *cricke*, het tonen van de *masse* en de *stoc van wapen*, het lezen met de *wapenstoc* in de hand. Het hoogtepunt van het verzet van de Brugse magistraat ligt woordloos uitgesproken in het wegrukken van de opgerechte *cricke*, waarop de deurwaarder eenvoudig reageert door het tonen van zijn *stoc* die het wapen van de koning draagt.

E.N.

ITALIANEN IN WEST-VLAANDEREN

In een nota van L. Slosse staan volgende « Italiaanders » die « rond den Franschen tijd » in onze gouw zijn komen wonen :

een *Avanzo* te Brugge ; een *Barca* te Rumbeke ; een *Cracco* (uit Bellinzona) en een *Nono* te Roeselare ; een *Daldini* te Moorsele ; een *Denuce* te Aalbeke ; een *Vico* te Izegem ; een *Sala* te Moeskroen ; een *Stopano* te Izegem ; een *Guiduccio* (nu in 1900 Guidousse) te Heule ; een *Arca* en een *Biralbo* te Kortrijk. En meer anderen, zegt Slosse, in die nota van rond 1900-1910.

C.B.